

## Lapsen kehityksen ja oppimisen havainnointilomake

Nimi:

Syntymäaika:

Toimintakausi:

Ryhmä:

Havainnoijat:

## Ohjeita havainnointilomakkeen käyttämiseen

Lomaketta voidaan täyttää käsin tai sähköisenä Word-tiedostona.

Lomake ohjaa työntekijää kiinnittämään huomiota suunnitelmallisesti lapsen kehitykseen liittyviin seikkoihin. Havainnointilomakkeen avulla voidaan suunnitella myös toimintaa.

Kaikki ryhmän aikuisen käyttävät tätä lomaketta. Jokainen merkitsee tekemänsä havainnot selkeällä käsialalla ja päivämäärällä varustettuna.

Kirjaamistavan tulee olla sellainen, että lomakkeen sisällön voi näyttää myös vanhemmille.

Lomaketta voi käyttää kaikkien varhaiskasvatuksessa olevien lasten havainnoinnin tukena. Lomake perustuu siihen ajatukseen, että työntekijällä on tietämys lapsen kehityksen yleisestä kulusta.

Lomaketta ei tarvitse täyttää kaikkien kohtien osalta.

Pohdi kirjaamiesi havaintojen pohjalta, nouseeko jokin osa-alue lapsen vahvuudeksi tai onko jollain tietyllä osa-alueella tuen tarvetta. Kirjaa nämä lapsen vasuun keskusteltuasi ensin vanhempien kanssa.

## Kielellinen ja kognitiivinen kehitys

MITÄ HAVAINNOIDAAN?	MISSÄ/MITEN HAVAINNOIDAAN?
<p>PUHEEN TUOTTAMINEN</p> <ul style="list-style-type: none"><li>➤ ääntäminen, sujuvuus ja nopeus</li><li>➤ kielioppi: sanajärjestys, taivutukset</li><li>➤ kertomis- ja kuvailutaidot</li><li>➤ sanaston laajuus ja monipuolisuus</li></ul> <p>PUHEEN YMMÄRTÄMINEN</p> <ul style="list-style-type: none"><li>➤ ohjeiden ymmärtäminen</li><li>➤ kysymykseen vastaaminen</li><li>➤ käsitteet: värit, aika, sijainti</li><li>➤ luetun tarinan ymmärtäminen</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>✓ leikeissä</li><li>✓ ohjatussa toiminnassa</li><li>✓ päivittäisessä arjessa</li></ul> <p>mm.</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• pelit</li><li>• tarinat</li><li>• sadutus/kuvasta kertominen</li><li>• keskustelujen ja leikkien havainnointi</li><li>• Laiva on lastattu-leikki</li></ul>

MITÄ HAVAINNOIDAAN?	MISSÄ/MITEN HAVAINNOIDAAN?
<p>KIELELLINEN TIETOISUUS</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ äänteiden erottaminen</li> <li>➤ kiinnostus kirjaimiin</li> <li>➤ oman nimen tunnistaminen ja kirjoittaminen</li> <li>➤ tavurytmitys ja riittäminen</li> </ul> <p>LUOKITTELU</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ ylä- ja alakäsitteet sanastossa</li> <li>➤ näönvarainen luokittelu</li> <li>➤ kuulonvarainen luokittelu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ ohjatussa toiminnassa</li> <li>✓ päivittäisessä arjessa</li> </ul> <p>mm.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• riimilorut ja -lauseet</li> <li>• sanojen tavutus taputtamalla</li> <li>• kiinnitetään lapsen huomio sanoihin ja kirjaimiin</li> <li>• pelit</li> <li>• Laiva on lastattu-leikki</li> <li>• kuvien / tavaroiden luokittelua</li> </ul>

MITÄ HAVAINNOIDAAN?	MISSÄ/MITEN HAVAINNOIDAAN?
<p><b>MUISTI</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ menneiden tapahtumien muistaminen</li> <li>➤ kerrotun tarinan muistaminen</li> <li>➤ kuulonvarainen muistaminen</li> <li>➤ näönvarainen muistaminen</li> <li>➤ sääntöjen muistaminen</li> </ul> <p><b>PÄÄTTELY- JA ONGELMANRATKAISU</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ taito perustella mielipiteitään ja päätöksiään</li> <li>➤ syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ päivittäisessä arjessa</li> <li>✓ ohjatussa toiminnassa</li> <li>✓ leikeissä</li> </ul> <p>mm.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kuulumisten kerronta</li> <li>• tarinan muistelu</li> <li>• ohjeiden muistaminen</li> <li>• muistipelit</li> <li>• KIM-leikit</li> <li>• loogisten kuvasarjojen päättelyminen</li> </ul>

MITÄ HAVAINNOIDAAN?	MISSÄ/MITEN HAVAINNOIDAAN?
<p>HAHMOTTAMINEN</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ oma keho</li> <li>➤ kehon keskiviivan ylittäminen</li> <li>➤ näönvarainen / kuulonvarainen</li> <li>➤ päivärytmi</li> <li>➤ palapelit</li> </ul> <p>AISTITOIMINTA</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ kuulo, näkö, haju, maku, tunto, tasapaino</li> <li>➤ ali- tai yliherkkyyksiä?</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ ohjatussa toiminnassa</li> <li>✓ jumpissa</li> <li>✓ päivittäisessä arjessa (mm. ulkoilu, ruokailu)</li> </ul> <p>mm.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• mallista piirtäminen/rakentaminen/tekeminen</li> <li>• kuulonvaraisen ohjeen mukaan piirtäminen/tekeminen</li> <li>• ihmispiirros</li> <li>• palapelit</li> <li>• kehonosien nimeäminen, asentojen matkiminen</li> <li>• päivärytmin kertominen</li> </ul>

MITÄ HAVAINNOIDAAN?	MISSÄ/MITEN HAVAINNOIDAAN?
<p>MATEMAATTISET TAIDOT</p> <ul style="list-style-type: none"><li>➤ lukumäärien laskeminen</li><li>➤ pelien pelaaminen</li><li>➤ numeron ja lukumäärän vastaavuus</li><li>➤ lukujonon luetteleminen</li><li>➤ vertaaminen</li><li>➤ sarjoittaminen</li><li>➤ muotojen tunnistaminen</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>✓ ohjatussa toiminnassa</li><li>✓ päivittäisessä arjessa</li></ul> <p>mm.</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• lautapelit</li><li>• leikit</li><li>• tehtävät</li><li>• arkipäivän laskeminen</li></ul>

# Leikin, vuorovaikutuksen ja tunne-elämän kehitys

MITÄ HAVAINNOIDAAN?	MISSÄ/MITEN HAVAINNOIDAAN?
<p>LEIKIN JUONELLINEN KEHITTELY JA KIELELLISTÄMINEN</p> <ul style="list-style-type: none"><li>➤ lapsi kertoo leikkitoiminnoistaan</li><li>➤ lapsi suunnittelee toimintaansa ja toimii suunnitelmansa mukaan</li><li>➤ lapsi reagoi kaverin leikkiehdotuksiin</li><li>➤ mielileikit</li></ul> <p>LEIKKIMINEN TOISTEN KANSSA</p> <ul style="list-style-type: none"><li>➤ lapsen rooli leikeissä</li><li>➤ vastavuoroisuus kavereiden kanssa</li><li>➤ erimielisyyksien selvittäminen ja neuvottelutaidot</li><li>➤ pyytääkö lapsi leikkikavereita tai meneekö mukaan toisten leikkiin? viihtyykö lapsi yksin?</li><li>➤ leikin taso: rinnakkaisleikki, vuorotteleva leikki, mielikuvitus- ja roolileikki</li><li>➤ sääntöleikki</li><li>➤ leikin lopettaminen ja tavaroiden siivoaminen</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>✓ leikeissä</li><li>✓ ulkoilussa</li></ul>



MITÄ HAVAINNOIDAAN?	MISSÄ/MITEN HAVAINNOIDAAN?
<p><b>VUOROVAIKUTUS</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ keskusteleminen ohjatussa / vapaassa tilanteessa</li> <li>➤ lasten / aikuisten kanssa</li> <li>➤ lapsen rooli ryhmässä</li> <li>➤ lapsen käyttäytyminen isossa / pienryhmässä</li> <li>➤ yhteistyökyky aikuisen / lasten kanssa</li> <li>➤ toisten huomiointi ja kuunteleminen keskustelutilanteissa</li> </ul> <p><b>TUNNE-ELÄMÄ</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ tunteiden tunnistaminen, vaihtelevuus, voimakkuus</li> <li>➤ empatia toisia kohtaan</li> <li>➤ oikean ja väärän erottaminen, sääntöjen hyväksyminen</li> <li>➤ pettymysten sietäminen</li> <li>➤ mahdolliset pelot</li> <li>➤ itsetunto</li> <li>➤ erotilanteet vanhemmista</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ leikeissä</li> <li>✓ ulkoilussa</li> <li>✓ päivittäisessä arjessa</li> <li>✓ päiväkotiin tuleminen / kotiin lähteminen</li> </ul>

# Oman toiminnan ohjaus

MITÄ HAVAINNOIDAAN?	MISSÄ/MITEN HAVAINNOIDAAN?
<p>ARKITOIMINTOJEN SUJUMINEN</p> <ul style="list-style-type: none"><li>➤ wc-toimet, pukeminen/riisuminen, syöminen, päivälepo</li><li>➤ omista tavaroista huolehtiminen</li><li>➤ päivärytmin oppiminen ja sopeutuminen</li><li>➤ uusiin, yllättäviin tilanteisiin suhtautuminen</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>✓ ohjatussa toiminnassa</li><li>✓ siirtymissä</li><li>✓ päivittäisessä arjessa</li><li>✓ retkillä</li></ul>

MITÄ HAVAINNOIDAAN?	MISSÄ/MITEN HAVAINNOIDAAN?
<p>KESKITTYMINEN JA TARKKAAVUUS</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ leikissä</li> <li>➤ ohjatussa toiminnassa</li> <li>➤ päivittäisessä arjessa</li> <li>➤ vaipuuko omiin ajatuksiin vai onko motorisesti levoton?</li> <li>➤ oman toiminnan järkevä suunnittelu ja toteutus, loppuun asti tekeminen</li> <li>➤ oman vuoron odottaminen</li> <li>➤ kuinka herkästi ärsyyntyy eri ärsykkeistä?</li> <li>➤ ohjeiden /sääntöjen muistaminen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ ohjatussa toiminnassa</li> <li>✓ siirtymissä</li> <li>✓ päivittäisessä arjessa</li> <li>✓ leikissä</li> </ul> <p>mm.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• pelit</li> <li>• tehtävät</li> <li>• yhteisleikit</li> <li>• erilaiset yhteiset kokoontumiset</li> </ul>

# Motorinen kehitys

MITÄ HAVAINNOIDAAN?	MISSÄ/MITEN HAVAINNOIDAAN?
<p>HIENOMOTORIIKKA</p> <ul style="list-style-type: none"><li>➤ erilaisten esineiden käsitteleminen</li><li>➤ kätsisyys</li><li>➤ saksioite ja saksilla leikkaaminen</li><li>➤ kynäote ja kynän käsittely: piirtäminen, värittäminen, kirjoittaminen</li><li>➤ vaatteiden pukeminen, nappien kiinnitys/aukaisu, vetoketjun sulkeminen/avaaminen</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>✓ ohjatussa toiminnassa</li><li>✓ päivittäisessä arjessa</li></ul> <p>mm.</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• askarteleminen</li><li>• kynätehtävät</li><li>• värituskuvat</li><li>• helmien tms. pujottelu</li></ul>

MITÄ HAVAINNOIDAAN?	MISSÄ/MITEN HAVAINNOIDAAN?
<p><b>KARKEAMOTORIIKKA</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ käveleminen, juokseminen</li> <li>➤ portaiden käveleminen</li> <li>➤ yhdellä jalalla seisominen</li> <li>➤ tasajalka / yhdellä jalalla / haara-perus / hyppynarulla hyppääminen</li> <li>➤ kiipeileminen, roikkuminen</li> <li>➤ kieriminen, ryömiminen, konttaaminen, kuperkeikka</li> <li>➤ pallon vierittäminen, heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, potkaiseminen</li> <li>➤ tasapainoilu lattialla / penkillä</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ ohjatussa toiminnassa</li> <li>➤ jumpissa</li> <li>➤ päivittäisessä arjessa</li> <li>➤ ulkoilussa</li> <li>➤ retkillä</li> </ul>

